

EGY TAKARÉKSZÖVETKEZET GAZDÁLKODÁSÁNAK ELEMZÉSE KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ ESZKÖZMINŐSÉG ALAKULÁSÁRA

SZABÓNÉ NAGY ÉVA
BARANYI ARANKA
TARALIK KRISZTINA

Összefoglalás

A kutatás során az volt a célunk, hogy megvizsgáljuk és elemezzük a Veresegyház és Vidéke Takarékszövetkezet vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetét, gazdálkodásának hatékonyságát, eredményességét, valamint rávilágítsunk, hogy a gazdasági válság hatására hogyan alakult a Takarékszövetkezet gazdasági helyzete a bankszektorban. Az elemzés adatbázisa 5 év számviteli beszámolója.

A Takarékszövetkezet gazdálkodását a CAMELS módszer segítségével elemeztük, amely egy összetett minősítés a pénzintézetek pénzügyi helyzetét és működését jellemző hat tényező alapján. A Takarékszövetkezet hitelállományát klaszteranalízis segítségével elemeztük, keresve az összefüggést az értékvesztés állomány nagysága, valamint az egyes kirendeltségek elhelyezkedése között. Arra kerestük a választ vajon a kirendeltségek hitelállományának nagysága, valamint annak minősége függ-e a működési környezet alakulásától.

Kulcsszavak: klaszter, jövedelmezőség, kockázat, eredményesség

JEL: M41

The Analysis of the Veresegyház and Vidéke Takarékszövetkezet's Management

Abstract

The purpose of our study was to examine and analyze the wealth and financial circumstances, the efficiency and effectiveness of business of the Veresegyház and Vidéke Takarékszövetkezet. As well we would like to emphasize the changes in the economic position of this organization in the bank sector under the effect of the economic crisis. We analyzed data of financial accounts refer to 5 years. We used the CAMELS method to

analyze the business of the organization. It's a complex qualification method in the financial sector based on six factors. The effectiveness of this method is shown by the considered factors, like the size, the services, the business experiences and the venture profile of the organizations. We used cluster analysis to examine the loan outstanding of the bank, to recover the relationship between the amount of the loss of value and the location of the branch office. We try to recover if are there any dependency between the amount and quality of loan outstanding of the branch and the environment where the branch is operating.

Keywords: *cluster, profitability, risk, earnings*

Classification: M41

Bevezetés

A kutatás során a Veresegyház és Vidéke Takarékszövetkezet gazdálkodásának elemzését végeztük el. A bankoknak működésük során a folytonos biztonságra törekvés és a kockázatok csökkentése mellett a minél jövedelmezőbb gazdálkodást kell biztosítaniuk. (Somashekar N.T [2009]) Magyarországon a gazdálkodás külső körülményei az elmúlt évek során jelentősen megváltoztak. 2008. évtől kezdődően az Amerikából begyűrűző gazdasági válság hatására a pénzügyi források beszűkültek, a nem fizető hitelek száma nagymértékben megnövekedett, így a banki hitelfortfoliók jelentősen romlottak. A bankok egymás iránti bizalma is megrendült. A bankközi hitelpiac beszűkülése a lakossági és vállalati hitelezést is minimálisra csökkentette, ez pedig maga után vont a bankok jövedelmének visszaesését. Korlátot jelent továbbá a finanszírozásban az is, hogy a kereskedelmi bankoknál átlagosan a hitel-betét arány 150%-os. A Takarékszövetkezetre azonban nem ezek a folyamatok a jellemzők. Forrásait a hazai lakosságtól gyűjti be. Nem függ külső forrásoktól, nincsenek befektetései külföldi ingatlanalapokban. A vizsgálat céljai:

- A tőkeszerkezet vizsgálatával a célunk, hogy megállapítsuk a Takarékszövetkezet stabilitását.
- Az eszközminőség vizsgálatával a célunk, hogy a lehetséges hatásait kutassuk a romló vagy éppen javuló eszközminőségnek a jövedelmezőségre, likviditásra és tőkemegfelelésre.
- Az eszközminőségen belül klaszter-analízis segítségével elemeztük a Takarékszövetkezet kirendeltségeinek hitelállományát, vizsgálva a hátralékos állomány, valamint az azok után megképzett értékvesztés alakulását.

Anyag és módszer

A vizsgálat anyaga

A vizsgálat során a CAMELS elemzéshez a Takarékszövetkezet 5 év (2006-2010) számviteli beszámolóit kerütek felhasználásra. A klaszter-analízishez a Takarékszövetkezet kirendeltségeinek 5 évre (2006-2010) vonatkozó hitelállomány és értékvesztés adatait vizsgáltuk meg.

A vizsgálat módszere

A módszer, amelynek segítségével a Takarékszövetkezet gazdálkodását elemeztük, a CAMELS módszer, amely egy összetett minősítés a pénzügyi helyzetét és működését jellemző 6 tényező alapján. Minden pénzügyi értékelése egységes és összehasonlítható módon történik, figyelembe véve a pénzügyi és működési gyengeségeket is. A CAMELS elemzés alapvetően statikus jellegű, amely a következő hat alapvető részterületből áll: **C**apital adequacy (tőkeegfelelés), **A**ssets quality (eszközök minősége), **M**anagement (vezetés), **E**arnings (jövedelmezőség, eredmény) **L**iquidity (likviditás) **S**ensitivity to market risk (piaci kockázatokkal szembeni érzékenység). A Takarékszövetkezettől összegyűjtött metrikus adatok feldolgozásához az SPSS 15.0-ás programcsomagot használtuk. Célunk volt, hogy a hitelállomány és az értékvesztés 5 évre vonatkozó adatai alapján vizsgáljuk a Takarékszövetkezet kirendeltségeit, ehhez a hierarchikus klaszter analízist választottuk. (SPSS 15.0 USER'S GUIDE)

Eredmények

Az általunk vizsgált takarékszövetkezet kirendeltségeinek egy része Budapest agglomerációs területén lévő településeken helyezkedik el. Az agglomerációban magasabbak a jövedelmi viszonyok, több a munkalehetőség. A nagyobb városoktól távolabbi területen kevesebb a munkalehetőség, a forrás is szűkösebb, a hitel kihelyezése is nehezebb.

1. táblázat: A tőkeellátottság a Takarékszövetkezetnél

Megnevezés	2006.12.31	2007.12.31.	2008.12.31.	2009.12.31.	2010.12.31.
Saját tőke (E Ft)	1 022 996	1 077 314	1 166 316	1 192 351	1 215 170
Mérlegfőösszeg (E Ft)	13 485 882	14 788 435	14 720 336	14 125 503	14 267 397
Tőkeellátottság	7,59%	7,28%	7,92%	8,44%	8,52%

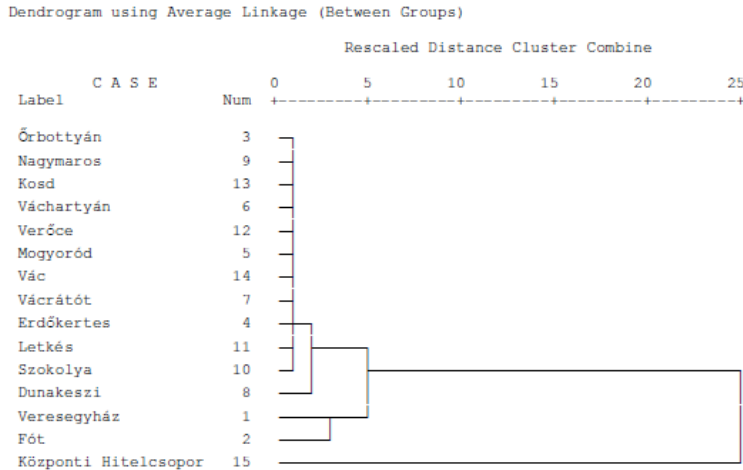
Forrás: a szerzők saját szerkesztése

Az ábrából megállapítható, hogy az 1. klaszterba tartozik a legtöbb kirendeltség, vagyis a kirendeltségek nagy része hasonló a hitelállomány és az értékvesztés nagyságának tekintetében. A 2. és 3. klaszterba tartozó Veresegyházi és Fóti kirendeltség nagy hasonlóságot mutat, aminek az lehet az oka, hogy mindkettő, hasonló lélekszámú városi rangú település. 2009-es adatok alapján Veresegyház lakossága elérte a 16.000 főt, Fót lakossága pedig közel 19.000 fő. Mindkét településre hatással van a főváros közelsége és a nagyobb munkalehetőség is. Ugyanakkor Veresegyházon jelentős számú multinacionális és nagyobb cég található. Ilyenek pl. a Sanofi-Aventis Zrt., General Electric Hungary Kft. Engine Services, General Electric Hungary Kft. Energy, Mey Hungária Kft., GRAMEX 2000 Kft., Juko Kft., Verestranz Kft. A szomszédos Szada település, - amely mindössze 3 km távolságra található - lakosságának jelentős része is régi ügyfele a Veresegyházi kirendeltségnek, mivel Szada településen pénzügyintézet nem található. A Veresegyházi kirendeltséget alapításkor, 1957-ben nyitották meg, a Fóti kirendeltséget pedig 1965-ben. Tehát mindkét kirendeltség igen nagy múltra tekint vissza.

Az 1. klaszterba tartozó kirendeltségek közül Dunakeszi lakossága 2009-es adatok szerint 37.000 fő, Vác lakossága pedig 33.000 fő. Azonban a Dunakeszi kirendeltséget 1999-ben nyitották meg, a Váci kirendeltség pedig 2004-ben került a Veresegyház és Vidéke Takarékszövetkezethez a Nagymaros és Vidéke Takarékszövetkezet beolvadásával. Ezekben az években viszont már jelentős számú más bank volt jelen mindkét településen. Ezzel magyarázható, hogy nagyságrendekkel, kisebb állománnyal rendelkezik ez a két kirendeltség, mint a 2. és 3. klaszterba tartozó Veresegyház és Fót.

A 4. klaszterba tartozó Központi Hitelcsoport a Takarékszövetkezet központjában működő egység. A Hitelcsoportot 2006. január 1-jétől hozták létre, a nagy összegű projekthitelek kezelésére. Az egy ügyfélnek nyújtott 40 millió forintot meghaladó vállalkozói projekt, beruházási és jelzáloghitelek a Központi Hitelcsoport kezelésébe kerülnek, itt összpontosulnak.

A hitelállomány alapján megképzett klaszterek szerint nem mutatkozik eltérés az előző, hitelállomány és értékvesztés alapján képzett klaszterekhez képest.

3. ábra: Az értékvesztés-állomány alapján képzett klaszterek
Forrás: a szerzők saját számítása, SPSS 15.0

Az előző eredményekhez képest egy újabb csoport keletkezett, a Dunakeszi kirendeltség egyedüli részvételével. A kirendeltség számadatai alapján arra lehet következtetni, hogy a kirendeltség ügyfeleinek a vizsgált Takarékszövetkezet átlagához képest jobb a fizetési képességük és készségük, valamint a kirendeltségben a követelés behajtása hatékonyabb, mint a többi kirendeltség esetében. Itt is érvényes lehet, hogy a munkalehetőség nagyobb, mint a fővárostól távolabbi, kisebb településeken. Ez megmutatkozik az ügyfelek fizetőképességén is.

Eredményesség

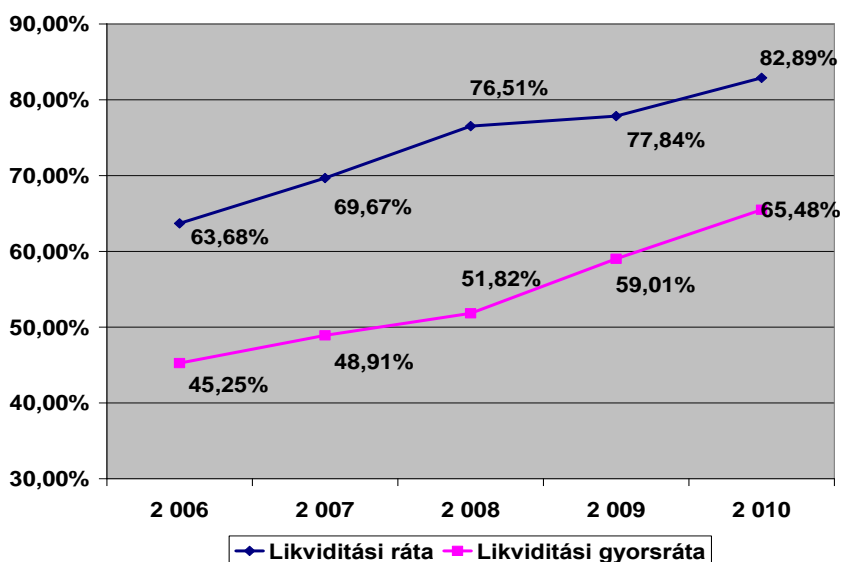
A jövedelmezőség megmutatja a menedzsment számára, hogy a külső és belső feltételeknek és adottságoknak megfelelően választotta-e meg stratégiáját, üzletpolitikáját és marketingtevékenységét, elegendő bevételekre tett-e szert és kiadásait azokhoz igazította-e. (Huszi,1996)

2. táblázat: A Takarékszövetkezet jövedelmezőségi mutatói

Megnevezés	2006.12.31.	2007.12.31.	2008.12.31.	2009.12.31.	2010.12.31.
Adózott eredmény (E Ft)	81 092	68 671	67 840	38 359	16 020
Saját tőke (E Ft)	1 022 996	1 077 314	1 166 316	1 192 351	1 215 170
Mérlegfőösszeg (E Ft)	13 485 882	14 788 435	14 720 336	14 125 503	14 267 397
ROE	7,93%	6,37%	5,82%	3,22%	1,32%
ROA	0,60%	0,46%	0,46%	0,27%	0,11%

Forrás: a takarékszövetkezet adatai alapján saját szerkesztés

A jövedelmezőséget döntően befolyásolták a pénzüpi hatások, a konkurencia, a hitel-kihelyezési aktivitás csökkenése, az ügyfelek fizetési hajlandósága, eladósodottsága, valamint az ezek hatására bekövetkező csökkenő adózott eredmény. A takarékszövetkezet esetén fennáll bizonyos ellentmondás a likviditás és a jövedelmezőség között, az egyiket növelni csak a másik rovására lehet. Minél több likvid eszközt tart a Takarékszövetkezet, annál nagyobb a kamatvesztesége. Abban az esetben, ha kevés likvid eszközt tart, nem tud megfelelni a kötelező likviditási előírásnak. A hitelintézetek likviditásának mértékét különböző likviditási mutatókkal mérhetjük, melyek a banki működés biztonságát jelzik. (Fridrich-Mitró[2009])

4. ábra: Likviditási ráták a Takarékszövetkezetnél

Forrás: a takarékszövetkezet adatai alapján saját szerkesztés

A likviditási ráták is folyamatos emelkedést mutatnak, ami a Takarékszövetkezet biztonságos működésére utal, teszi ezt úgy hogy jelentős tartalékokat kénytelen képezni, ami természetesen az eredményesség romlásához vezet.

Következtetések, javaslatok

A Takarékszövetkezet egészében véve stabil. A Takarékszövetkezet tőkeellátottsága alacsonyabb jövedelmezőségi szint mellett is javult. A Takarékszövetkezet tevékenységének eredményességét döntően a hitelezés kamatbevételei és a betétgyűjtés kamatköltségei határozzák meg. A hitelezés azonban folyamatos, csökkenő tendenciát mutat. A

Takarékszövetkezet működésére hatással van a konkurencia jelenléte, a gazdaságban kialakult helyzet, az eladósodottság, a fizetési nehézségek szaporodása, valamint a jó adósok körének bizonyos mértékű szűkülése.

A hitelállomány változása, mozgása a háztartások fogyasztásával, megtakarítási hajlandóságával, a fogyasztást befolyásoló reálbérekkel és a vállalkozók beruházási kedvével magyarázható. Döntően befolyásolja a hitelek felvételét az azok után felszámított kamat is. Hitelakciókkal a biztonságos kihelyezést szem előtt tartva növelhető a hitelállomány nagysága, mely növekvő kamatbevételeket jelentene.

A vizsgálat eredményeképpen megállapítható, hogy a klaszter-analízis egy jó módszer a kirendeltségek közti csoportképzésre. A kialakult csoportok érdemi információkat nyújtanak a menedzsment számára. Megmutatják, hogy mely kirendeltségekben lehetne azonos hitelezési politikát folytatni. A rosszabb minőségű hitelállomány nem feltétlenül a dolgozók munkájából adódó hiba, nagyban befolyásolja azt a működési környezet is. Ezt felmérve és szem előtt tartva az egy csoportba tartozó kirendeltségek esetén azonos, a működési környezetnek megfelelő hitelezést lehetne kialakítani.

Hivatkozott források

- [1.] Bánfi T. (szerk.) (2006): Banküzemtan; Egyetemi tankönyv, Béta Book Kkt.
- [2.] Huszti E. (1996): Banktan, TAS Kft.
- [3.] A Veresegyház és Vidéke Takarékszövetkezet éves beszámolója 2006-2010.
- [4.] Gál. E. (2011): Praktikus bankszakmai ismeretek, Saldo Zrt.
- [5.] Fridrich P. – Mitró M.: Hitelintézeti számvitel, Saldo Zrt.
- [6.] SPSS 15.0 USER'S GUIDE
- [7.] Somashekar N. T., New Age International, 2009, 376 oldal

Szerzők:

Szabóné Nagy Éva

Pénzügy és számvitel szak

IV. évfolyam

naev@freemail.hu

Dr. Baranyi Aranka

főiskolai docens

Károly Róbert Főiskola

abaranyi@karolyrobert.hu

Dr. Taralik Krisztina

főiskolai docens

Károly Róbert Főiskola

ktaralik@karolyrobert.hu

